

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

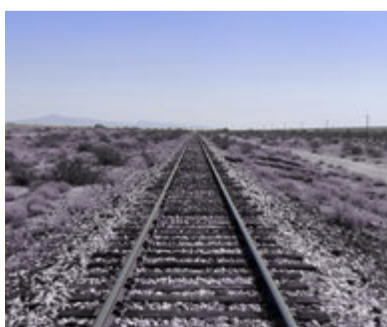
de SAAMBINDER

GEREFORMEERDE GEMEENTE
HILVERSUM

06 Onrust
in Israël

08 Van Overzee

20 Verdeeld huis en
echtscheiding

Hemelse dauw voor Israël

ds. M.L. Dekker, Nazareth

De politieke en geestelijke situatie van Israël is bedroevend. De leiders zijn door en door corrupt. Het is ook geestelijk dor en droog in het land. Wat heeft het volk nodig? De dauw van de hemel! Het overtuigende en doorbrekende werk van de Heilige Geest. Hoséa roept in dit laatste hoofdstuk het volk op tot bekering.

► Ik zal Israël zijn als de dauw.

Hoséa 14:6a

Genezend

Met zijn ongelukkig huwelijk moet Hoséa aan Israël laten zien hoe erg hun ontrouw aan de Heere is. Maar

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE HILVERSUM

In 1927 komt de voormalige gemeente van ds. W. Woudwijk te Hilversum over naar de Gereformeerde Gemeenten. Na enkele jaren als afdeling van Utrecht te hebben gefungeerd, vindt op 18 maart

1932 de instituering tot zelfstandige gemeente plaats. Drie jaar later neemt men een nieuw kerkgebouw aan de Langestraat in gebruik. Nadat de gemeente in 1953 in tweeën is gescheurd, kerkt men tot 1968 op vier verschillende plaatsen in de stad. Dan betreft men 'een zeer bescheiden eenvoudig nieuw kerkgebouw' aan de Sumatrалаan. Omdat dit kerkgebouw niet verder uitgebreid kan worden en bovendien een aantal bouwkundige gebreken vertoont, verhuist men in 1983 naar de in 1955 gebouwde Gereformeerde Westerkerk (met 380 zitplaatsen) aan Frederik van Eedenlaan. Bij de ingebruikneming ervan, op 26 januari, spreekt ds. J.J. van Ekeveld over Psalm 84:2-4. De gemeente telt 109 belijdende leden en 65 doopleden.

ondanks de waarschuwendende prediking van Hoséa gaat men gewoon door in de zonde. God gruwet daarvan: 'Ik zie een afschuwelijke zaak in het huis Israëls; aldaar is Efraïms hoererij, Israël is verontreinigd' (Hos. 6:10). Wat een sprekende parallel met ons land. Wij kunnen vandaag ook zeggen: Nederland is verontreinigd. De zonde viert hoogtij. Met God en Zijn Woord wordt gebroken. Door de ontrouw van Israël is de Heere diep gekrenkt in Zijn liefde. De toorn van God zal over het volk komen. Hij straft de zonde, het oordeel komt eraan. We zouden tot de conclusie kunnen komen dat het een hopeloze toestand is voor Israël. Er is geen hoop op herstel meer. Maar nu zegt de Heere tegen dat overspelige volk in het voorgaande vers: 'Ik zal hunlieder afkering genezen, Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben; want Mijn toorn is van hem gekeerd' (Hos. 14:5).

Wat een eeuwig wonder! Na al die waarschuwingen en oordeelwoorden verkondigt Hoséa dat er een weg terug is naar de gemeenschap met God in de weg van verootmoediging en bekering. Al het kwaad zal God uit genade wegnemen. Hij zal Zijn Vaderlijke liefde en gunst weer doen ervaren. Dat is dat rijke wonder van genade. Er is genezing mogelijk in het bloed van het Lam. Die genezing komt van Boven. Die genezing komt door de dauw van de hemel. Israël heeft van de Heere één van de grootste zegeningen gekregen voor het land en dat is de dauw. In de hete zomermaanden valt hier geen druppel regen. En toch is Israël het land vloeiende van melk en honing. In de zomer groeien de olijven, de granaatappels, de vijgen, de citroenen, de sinaasappels. Hoe kan dat zonder regen? Door de zegen van de dauw. Maar nu is er ook geestelijke dauw. Wat zijn onze gemeenten zonder die dauw? Volk des Heeren, wat is ons geestelijk leven zonder die dauw? Zonder hemelse dauw is al het onze dor en dood. Zonder hemelse dauw is onze prediking droog en onvruchtbaar. Dauw is iets wat wij niet kunnen bewerken. Het is het

werk van de Geest van Pinksteren, Die wederbaart, vernieuwt en heiligt. Hij is als de dauw die levenwekkend en levendmakend neerdaalt in het dode zondaarshart.

Vruchtdragend

Wat is nu het wonder van de dauw? Het valt in de stilte van de nacht. Het daalt geruisloos neer op de droge aarde. De dauw komt van Boven en niet van beneden. Geestelijke dauw komt uit de bediening van Christus als druppels neer in de harten van zondaren. Dan worden harde, droge harten zacht. Als het gestrooide zaad van het Evangelie door de bearbeiding van de Heilige Geest mag vallen in een toebereide aarde, dan gaat het ontkiemen. Door de bedauwing van de Geest komen er van die tere gras-scheutjes op en iedere keer ontvangen ze dauw uit de hemel. De Heere zorgt voor opwas in de genade, zodat het geloof van Zijn kinderen versterkt wordt. Wat hebben Gods kinderen die dagelijkse dauw van de Heilige Geest nodig in het leven. Het is een liefelijke dauw. Want die dauw van Gods Geest werkt wat uit. Dan gaan we ernst maken met de heiliging des levens, met de praktijk van de godzaligheid. Wat kan ook Gods Kerk zijn als een dorre, droge akker. Zouden we dan niet moeten bidden en smeken om die hemelse bedauwing? Wij zijn niet beter dan het volk van Israël in de tijd van Hoséa. We hebben nodig dat Christus tot ons zal spreken zoals Hij deed door Hoséa: 'Ik zal Israël zijn als de dauw'. Als Hij overkomt, wordt het hart verfrist en komt er bloei en groei. Dan komt er ook vrucht.

Door het wonder van de hemelse dauw zal Israël weer gaan bloeien als een prachtige lelie, symbool van reinheid. Het volk zal weer in kracht toenemen als de cederen op de Libanon. Zoals de olijfbom vrucht geeft, zal Israël welvarend worden. Het volk zal vruchtbaar zijn als koren en de wijnstok zal weelderig bloeien. Als dit wonder gebeurt van levendmaking, rechtvaardiging en heiliging dan is er geen plaats meer voor de afgoden.

Dan komt er een grote schoonmaak in het land. Als er één druppel van die liefde van de Heere geproefd en gesmaakt wordt, dan gaat men ervaren hoe goed het is om de Heere te dienen. Hoe is dat ooit mogelijk? De Heere geeft Zelf het antwoord: 'Uw vrucht is uit Mij gevonden' (Hos. 14:9).

Zonder hemelse dauw is al het onze dor en dood. Zonder hemelse dauw is onze prediking droog en onvruchtbaar.

Alle eer komt toe aan de drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest. Hij herstelt de gemeenschap met het afkerende volk. Het is alles uit Hem en door Hem en tot Hem: wedergeboorte, gebed, bekering, geloof, liefde, genezing, zegen, vrucht. Wat is het beschamend dat Gods kinderen vaak zo ver bij de Heere vandaan leven. Want als we die bedauwing van de Geest missen, dan verachten we in de genade, dan gaan we verlept over de aarde en verspreiden we niet de liefelijke geur van Christus.

De dauw komt alleen in de stilte van de nacht. Zoekt u de Heere in de stilte? Jeugd, hoe is het met je stille tijd? Als we het boek Hoséa lezen, dan zien we dat we niet met een karige God te doen hebben. Nee, doe uw mond wijd open. *Al wat u ontbreekt, schenk Ik, zo gij 't smeekt, mild en overvloedig!* ♦

Uit:
MEER DAN OVERWINNAARS
ds. G.H. Kersten
(uitg. De Banier, 1953).

Welke door het geloof... de muilen der leeuwen hebben toegestopt, de kracht des vuurs hebben uitgeblust, de scherpte des zwaards zijn ontvloden, uit zwakheid krachten hebben gekregen, in de krijg sterk geworden zijn, heirlegers der vreemden op de vlucht hebben gebracht.

Hebeeën. 11:33, 34

UIT ZWAKHEID KRACHTEN GEKREGEN

Wonderlijk is de kracht van het geloof, werkend in degenen die gans verslagen zijn en zwak. Door dat geloof vermogen zij alle dingen, overwinnen zij de wereld, vrezen zij het vuur niet, blussen zij zelfs de hitte er van uit. Gevangenissen zijn hoven geworden van hun vrije wandelingen, en hebben weergalmd van hun lofliederen. Boeien en kettingen zijn veranderd in de zegetekenen van de overwinning des geloofs. Het geloof doet in de donkerste nacht van druk en benauwdheid zingen en de Heere verwachten. Hoe kostelijk de ervaringen des geloofs ook mogen zijn als het vuur heet gestookt wordt, laat Gods volk nimmer de vervolging zoeken. Integendeel, waar mogelijk ontvliede het zijn vijanden. Dat deden ook de geloofshelden waarover Paulus in dit hoofdstuk geschreven heeft. Zij zijn de scherpte des zwaards ontvloden.

Toen David als een veldhoen op de bergen door Saul werd achtervolgd, is hij meermalen door de vlucht ontkomen. Ook Elia, de profeet, maakte zich op en ging heen om zijns levens wil, toen Izébel hem met de dood bedreigde. Het geloof handelt niet roekeloos. Het verzoekt de Heere niet, maar zoekt de rechte wegen tot ontkoming van het zwaard. ▶

Wij mogen wel opmerken dat overmoed ons soms andere wegen zou doen bewandelen. Wie van Gods volk kent niet de tijden dat het wenste dat het zwaard hen achtervolgde, en dat ze zich, gedrongen door de liefde, in de dood geven wilden? Maar, wie is ook niet aan Petrus gelijk geworden, die wandelend op de zee zonk bij het zien van de baren? In onze overmoed verachten wij het zwaard, maar God weet de hoogheid des harten in Zijn volk wel te vernederen, opdat het de betamelijke weg door het geloof bewandelen zou. En die weg is: enerzijds de kracht des vuurs uitblussen, anderzijds het zwaard te ontvliden.

Wonderlijk werkt het geloof, dat door de vlucht de overwinning behaalt. Is het niet om ons te vernederen? Voorwaar, het geloof maakt klein. Het kan niet geoefend worden in de grote, sterke en machtige, zoals ieder mens van nature is. Het geloof werkt tegen vlees en bloed in het zwakke en dwaze en onedele der wereld. Zo wordt geleerd wat Paulus van de ware gelovigen meldt: zij hebben uit zwakheid krachten gekregen. Hoeveel zieken zijn door het geloof gezond geworden, zelfs als alle medicijnen faalden tot herstel? Hizkia was krank. Hij ontving de boodschap dat hij zou sterven. Toen keerde hij zijn aangezicht naar de wand en hij bad. En de Heere was gereed om hem te verlossen. Diezelfde God leeft nog en datzelfde geloof sterkt menigmaal Gods volk in krankheden en zwakheden. Deze werking van het geloof gaat uit boven de praktijk van elke geneesheer. Tegen hun bevindingen in zijn krankheden verdwenen en zijn zieken opgestaan met de feesthoudende menigte, als hun ziel bezweek van verlangen naar de voorhoven des Heeren. God doet wonderen.

► wordt vervolgd

Het spreken over homoseksualiteit

ds. J.M.D. de Heer, Rotterdam-IJsselmonde

Waar komt de hedendaagse verwarring over de Bijbel vandaan? In het vorige artikel zagen we hoe de Bijbel wordt uitgelegd wanneer modern wetenschappelijk onderzoek leidend wordt voor de uitleg. Het gaat ten koste van de majesteit van hoe God Zich openbaart. In dit artikel bezien we hoe het eigentijdse spreken over homoseksualiteit zijn weerslag heeft op de uitleg van de Bijbel.

Homoseksuele geaardheid is een kruis dat om pastorale bewogenheid vraagt. Échte pastorale bewogenheid heeft de eer des Heeren op het oog, zoekt gehoorzaam te zijn aan Gods geboden en zoekt het zielenheil van de naaste. Dat zielenheil wordt niet bevorderd als we de Bijbelse geboden en verboden naast ons neerleggen of relativiseren. De Bijbel is er duidelijk over wie Gods Koninkrijk niet beëft. Dat zijn allen die vasthouden aan zonden als hoerij, afgodendienst, overspel, homoseksualiteit, diefstal, dronkenschap, laster (1 Kor. 6:10). Hoe groot is het dat het volgende vers het Evangelie predikt voor hen die in zonden vielen of leefden, maar die zich door genade in berouw bekeerden tot God. Deze genade doet de ernst van de zonde nooit teniet, maar predikt het alles reinigende bloed van Christus, niet om vervolgens de zonden vast te houden, maar om de geestelijke strijd te strijden.

Begrip

In reformatorische kerken zien we een toenemend begrip voor de

homoseksuele praxis. Met name in de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) gaat dat hard. Dat blijkt uit het boek "Vuur dat nooit dooft" (Uitg. Kok-Boekencentrum, Utrecht) van René Erwich en Almatine Leene, de eerste vrouwelijke vrijgemaakte predikant. Het gaat ons in deze serie niet om de hele inhoud van het boek, maar om de wijze waarop de Bijbel wordt gelezen. En die is verbijsterend.

Het boek is één lang pleidooi voor ruimte op het gebied van seksualiteit. Het boek geeft geen ethisch kader, geen zorgvuldige uitleg van bijbelteksten. Het brengt de Bijbel wel ter sprake, maar dan in gesprek met 'onze eigen ervaring, de tradities waarin we staan, de wetenschap'. Zo wordt de Bijbel een van de gesprekspartners, die niet eens altijd helder is. Want, 'Paulus is ook niet eenduidig over vrouwen en seksualiteit en hij lijkt zichzelf tegen te spreken. Dat maakt het lastig'. De auteurs kiezen voor een eigen benadering van de Bijbel, niet vanuit de teksten zelf, maar vanuit het door

hen gevonden kernbegrip van verlangen. Dat begrip wordt vervolgens een breekijzer in de Bijbel, waardoor vooral veel ruimte overblijft voor keuzes die de moderne mens maakt. Na het lezen van het boek be kroop me de vraag: Waar zijn de woorden Gods gebleven?

Beleving

De gereformeerd vrijgemaakte hoogleraar ethiek Ad de Bruijne schreef onder de titel "Verbonden voor het leven" (Uitg. KokBoekencentrum, Utrecht) ook een boek over homoseksualiteit. Voor De Bruijne is het helder dat de Bijbel homoseksuele relaties veroordeelt. Maar, deze veroordeling zet de auteur niet over in onze tijd. Immers, zo stelt hij, de huidige beleving van seksualiteit is een andere dan die in de tijd van de Bijbel. De Bruijne kent het standpunt dat de Heilige Geest met de woorden

van de apostel ook alle latere tijden insloot. En inderdaad, dát houdt de gereformeerde leer van de inspiratie ons voor. De Bruijne neemt dit niet over. Gods openbaring in de Bijbel wijst volgens hem wel een bepaalde weg in latere tijden, maar in die tijden is er ook meer te zeggen. Paulus wees homoseksuele relaties die hij kende beslist af, maar Paulus wist niet wat wij weten over seksuele identiteit. Zijn strenge veroordeling raakt daarom niet een homoseksuele relatie in liefde en trouw in de 21e eeuw. Het gevolg hiervan? De bijbelteksten geven niet meer de doorslag.

Brug

Welke conclusie moeten we trekken? We zien de gevolgen als het moderne levensgevoel mede de uitleg en toepassing van de Bijbel gaat bepalen. Bij Erwich en Leene gebeurt

dat in radicale zin, bij De Bruijne in wat voorzichter bewoording. Maar, de conclusies liggen niet zo ver uit elkaar. Volgens hen allen ligt het wereldbeeld van de Bijbel en dat van ons zo ver uit elkaar dat het vaak moeilijk is een brug te slaan. Het verlangen om zo'n brug te slaan is goed. Als we geloven dat de Bijbel voor alle tijden genoegzaam én onmisbaar is zullen we proberen de woorden Gods uit te leggen aan onze naasten. Maar we kunnen ze niet acceptabel maken voor de naaste. Dan win je wellicht de naaste, maar voor welke prijs? De prijs is dat een moderne beleving van seksualiteit uiteindelijk gaat heersen over de woorden die de Heere heeft geopenbaard. Daarmee wordt de moderne mens in zijn verkeerde keuzes niet meer veroordeeld maar in die keuzes bevestigd en gesterkt. En dat is ernstig. ♦

► slot volgt

► De Bijbel is er duidelijk over wie Gods Koninkrijk niet beërfte.

Onrust in Israël

ds. W. Silfhout, Veenendaal

Als er bijzondere gebeurtenissen in Israël plaatshebben, krijgen die in de media veel aandacht. Niet alleen als dat te maken heeft met de verhouding tussen Israël en de Palestijnen, maar ook als het gaat om de verhouding in Israël zelf tussen het seculiere en het orthodoxe deel van de Joodse staat. Vooral dat laatste staat momenteel volop in de belangstelling.

Het Israëliëse parlement, de Knesset, heeft op 24 juli definitief ingestemd met het eerste deel van de omstreden juridische hervormingen. De aangenomen wet beoogt de invloed van het Hooggerechtshof terug te dringen. Dat hof is bevoegd om besluiten van de regering op grond van overwegingen van redelijkheid ongeldig te verklaren.

De wet werd aangenomen met 64 stemmen voor. Er waren geen tegenstemmen, want de gehele oppositie had voor de stemming de vergaderzaal verlaten. Premier Netanyahu probeerde nog een compromis te bereiken, maar het door de extreem nationalistische en ultraorthodoxe Joden gedomineerde kabinet en leden van de Knesset wilden daarvan niet weten.

De voorgenomen juridische hervormingen, waarvan deze wet slechts het begin is, verdelen de Israëliëse samenleving tot op het bot. In verschillende plaatsen werden en worden massabetogingen gehouden uit protest tegen deze hervormingen. Betogingen die soms door de politie op gewelddadige wijze uiteen worden gedreven. Vrees voor uitholling of zelfs teloorgaan van de democratie drijft mensen de straat op. Al zijn er ook vele voorstanders.

Bijbel

Het is niet gemakkelijk om deze gebeurtenissen Bijbels te duiden. Wordt Israël door deze hervormingen meer en meer een ultraorthodoxe staat of zal het zich ook sterk roerende seculiere deel uiteindelijk de overhand

► De Knesset

behalen? En hoe zit het dan met de vervulling van de beloften van God in het Oude Testament en de vervulling van wat de apostel Paulus schrijft in met name Romeinen 9-11? De toekomst is voor ons verborgen. De Heere gaat vaak andere wegen dan wij verwachten. Zowel het orthodoxe als het seculiere deel van de Joodse natie is niet verlegen om Christus, zoals niemand van nature. De vervulling van de beloften is wel verbonden aan de erkenning van Jezus als de gekomen Messias.

Gebruiken

De herleving van de Joodse staat in 1948 na een tijdvak van bijna tweeduizend jaar mogen we wel zien als een wonderlijke gebeurtenis. Het succes van Israëls strijd voor onafhankelijkheid zal in de geschiedenisboeken

niet onvermeld blijven. Ook de snelle ontwikkeling van de Joodse staat op cultureel, economisch en technisch gebied, is zonder weerga in de recente geschiedenis.

Ondanks het omvangrijke seculiere deel van de bevolking weet Israël zich op veel terreinen gehouden aan godsdienstige gebruiken. Veel aspecten van de Joodse levenswijze maken deel uit van het levenspatroon. Denk bijvoorbeeld aan de sabbat. Dan zijn alle regeringsbureaus gesloten, landen of vertrekken er geen vliegtuigen van de nationale luchtvaartmaatschappij en ligt het openbaar vervoer grotendeels stil. Het behouden daarvan is veiliger in de handen van de orthodoxen dan in die van de seculiere burgers van Israël.

Ethiek

Dat geldt ook voor ethische zaken. De voorstanders van de hervormingen wijzen erop dat het Hooggerechtshof ook besluiten van de regering die te maken hebben met de seksuele revolutie, die ook Israël niet voorbijgaat en die de rechten van lhbt'ers zou kunnen beperken, met een beroep op het redelijkheidsbeginsel zal kunnen torpederen. Zo zouden in de toekomst meerdere besluiten van de regering op ethisch gebied met een beroep op dit beginsel kunnen worden vernietigd.

Dat de regering iets wil doen aan de verhouding tussen regering en rechterlijke macht is duidelijk. De leer van de trias politica, die uitgaat van de scheiding van de wetgevende, de regerende en de rechterlijke macht, is in Israël niet in een grondwet vastgelegd. Om die scheiding mede afhankelijk te maken van een erg subjectief criterium als de redelijkheid, lijkt me voldoende reden om op dat punt op zijn minst enige duidelijkheid te scheppen.

Het is niet aan ons om te voorspellen hoe de recente ontwikkelingen passen in het plan van God met het Joodse volk. Laten we maar doen wat wijlen ds. J. Fraanje deed: 'Toch (ik kan 't niet zwijgen) is 't een artikel in mijn gebed geworden, niet alleen te zuchten voor christenen en heidenen, maar in 't bijzonder voor 't ontzaglijk diep weggezonden jodendom'. ♦

‘De een voor de ander ging weg...’

L. Vogelaar, Scherpenzeel

In januari 1961 waren er in Pijnacker 21 belijdende leden en 43 doopleden. Uit deze kleine gemeente kwamen nogal wat ambtsdragers voort die later in andere gemeenten dienden.

Diaken A. van Oostende werd in 1962 met slechts vijf van de negen stemmen herkozen. Hij nam het in beraad en bedankte. Toen werd W.M. Bregman (oom van ds. A. Bregman) diaken. En hij had nog meer te doen, na een opmerking van de organist: ‘J. Weerheim zegt dat het orgel niet deugt, daar het blijft doorspelen met

▶ Diaken C. Struijk en zijn gezin in 1955

▶ Diaken W.M. Bregman

alle registers dicht, wat br. Bregman zal nazien. Ook heeft J. Weerheim nog een klacht over het achterraam, daar dat nog steeds lekt, wat v.d. Helm zal bekijken en repareren’. Het aantal kerkgangers liep terug. ‘De een voor de ander ging vanonder de oude Waarheid weg’, volgens een diaken. Als de kinderen de kerkgangers telden, kwamen ze vaak niet verder dan twintig. De consulent suggereerde de diensten te beëindigen: ‘Struijk (Noordweg) merkt op naar aanleiding van het voorstel van ds. Huisman om de gemeente op te heffen, dat hij hoopte dat ds. Huisman niet te veel meer over afbraak spreekt’.

Geen ouderling meer

Enkele maanden later bleek ook ouderling C. Stout van mening te zijn dat de gemeente niet meer levensvatbaar was. Toen hij daarvoor geen steun kreeg, legde hij zijn ambt neer. In Delft kwam hij 25 jaar later opnieuw in het ambt: in de jaren 1988-1997 was hij daar diaken.

In Pijnacker werd besloten dat bij opheffing het geld gelijkelijk verdeeld zou worden over de Theologische School, de zending en de gemeente in Dinteloord, maar later werd eraan toegevoegd dat meerdere gemeentelieden het geld eerst enige tijd zouden lenen.

Maar zover was het nog niet. De twee diakenen leidden nu de diensten. Voor ds. L. Vogelaar werd Pijnacker (zijn geboorteplaats) in februari 1963 zijn eerste consulentgemeente.

Hij bediende er in dat jaar beide sacramenten nog. De diakenen W.M. Bregman en C. Struijk kwamen op 9 december 1963 als afgevaardigden naar een vergadering van de classis Rotterdam: ‘Pijnacker vraagt advies, daar in de vacature, ontstaan door het bedanken van de enige Ouderling, niet kan worden voorzien. Uit de toelichting door de afgevaardigden blijkt dat het ledental zodanig teruggelopen is, dat het onmogelijk is een Kerkeraad te vormen. De Classis adviseert onder deze omstandigheden tot opheffing der Gemeente. De leden kunnen dan overgaan naar een naburige Gemeente’.

Bijbel bleef open

Op 22 december 1963 ging ds. L. Vogelaar in de gemeente voor. De volgende dag leidde hij een ledenvergadering. ‘Na langdurige bespreking wordt er overeengekomen dat er geen mogelijkheid is om de gemeente in stand te houden’. Ze had nog geen 20 jaar bestaan. Diaken W.M. Bregman wilde naar de gemeente in Delft, diaken C. Struijk en A.H. van der Helm naar Zoetermeer, C. en J. Weerheim naar Rotterdam-Centrum. De vergadering werd besloten met de afscheidspsalmen: ‘Bregman verzoekt te zingen Ps. 121:4 en eindigt met gebed’. Ds. Vogelaar leidde de laatste dienst. Datum en tekst zijn onbekend. Gebruikelijk is dat tijdens de slotzang de kanselbijbel wordt gesloten, maar de Zoetermeerse predikant zei hij dat hij dat niet kon doen.

Het gemeentelid A.H. van der Helm werd de nieuwe eigenaar van het kerkgebouwtje en de twee woningen. Adrianus Hubertus van der Helm was van rooms-katholieke afkomst; hij was naar twee pausen genoemd. Zijn vrouw kwam uit een hervormd gezin, maar zei later: ‘De eerste twaalf jaar van mijn leven was ik elke zondag op het voetbalveld’. Dat veranderde toen haar moeder tot bekering kwam en zich aansloot bij de Gereformeerde Gemeente in Zoetermeer. De familie Van der Helm behoorde tot de eerste leden van de gemeente in Pijnacker. Ze bleven tot het laatst. En het vroegere kerkje is nog altijd in hun bezit. ♦

▶ slot

Ontredderd, verslagen en bedroefd

ds. H. Hofman, Grand Rapids (VS)

Het verzoek van de redactie van De Saambinder om de rubriek 'Van Overzee' over te nemen, ligt voor mij. Het is met geen pen te beschrijven wat er dan door je heen gaat.

Voor zover mogelijk wil ik hier open in zijn. Want de pijn van wat onlangs bekend en bericht werd, wordt niet alleen door ondergetekende gevoeld. Niet in het minst zal dat ook het geval zijn bij onze broeder die jarenlang deze rubriek heeft verzorgd. De lezer zal begrijpen dat het dan ook met schroom en pijn is om verder te gaan met 'Van overzee'.

▶ Er liggen brokstukken op het spoor

Vanwege het doel van deze rubriek dacht ik geen 'nee' te mogen zeggen. Het doel is immers om de band die er mag zijn tussen Nederland en Noord-Amerika van tijd tot tijd aan te halen door het delen van dingen die hier spelen, of in Nederland, en waar we met elkaar van kunnen leren. We zouden moeten zeggen: waarom juist nú dan niet? Nee, het doel is niet om een roddelpraatje aan te zwen- gelen. Verre van dat. Roddel heeft al wat schade berokkend in het kerkelijk leven. Mensen zijn er hun leven lang door beschadigd. Verwacht dus geen antwoorden op nieuwsgierige vragen die misschien zijn blijven liggen.

Hartelijk gebed

Mag ik om te beginnen vragen om een hartelijk en wederzijds gebed, nu een heel kerkverband als het ware in de rouw is? Ontredderd, verslagen en bedroefd? Laat ik niet emotioneel worden met de pen. Maar waarom zou men deze verslagenheid overzee niet mogen weten en voelen? Het is toch volgens 1 Korinthe 12:26 zo dat als één lid lijdt, al de leden mede lijden? Opdat geen tweedracht in het lichaam zij, maar de leden voor elkander gelijke zorg zouden dragen (vers 25).

Welnu, er wordt en er is geleden aan deze zijde van de oceaan. En we hebben vernomen dat dit aan de

andere zijde ook het geval is. En niet in het minst bij onze broeder die node moest worden afgezet. Vanaf deze plaats leven we ook mee met zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen. En dan raast de trein van het kerkelijk leven al zo gauw weer door. Ook al is het vakantietijd, er liggen wel brok- stukken op het spoor. Het doel van 'Van overzee' is niet om die brok- stukken te laten liggen, ook niet om ze op te ruimen. Het doel van deze eerste aflevering van mij is om vanaf deze zijde elkaar op te wekken tot verootmoediging en diepe ootmoed vanwege óns doen. Want het gaat om de plaats die de Heere ons gaf, om de waardigheid van het ambt, om het Woord dat gesproken is, om de band die is gelegd, jaren geleden, om de herinneringen aan het verleden. Vooral gaat het om wat de dichter van Psalm 74 schreef: 'Geef aan het wild gedierte de ziel Uwer tortelduif niet over; vergeet den hoop Uwer ellendi- gen niet in eeuwigheid'.

Hartelijke belijdenis

De God aller genade brenge ons allen op die plaats waar God goed is voor een slecht mens. Met de hartelijke belijdenis van zonden én onwaardig- heid dat er ooit nog een ommekeer zou komen. Wie kan daar boven staan? Hebben we niet allen hetzelfde nodig? Waarop zou een mens - ook na ontvangen genade - zich kunnen verheffen? Laten we onszelf diep vernederen voor Gods heilig aan- gezicht, ook als ambtsdragers. Zijn ogen aanschouwen, Zijn oogleden proeven immers de mensenkinderen. Diezelfde dichter van Psalm 74 wist echter waar de hoop op wederkeer lag: 'Gedenk aan Uw vergadering, die Gij vanouds verworven hebt; de roede Uwer erfenis, die Gij verlost hebt; den berg Sion, waarop Gij gewoond hebt'. Lezer, daar moet de levende Kerk het van hebben. Van de trouw van Hem Die niet zal laten varen het werk dat Zijn hand begon. Met alles wat er gebeurd is, met de fundamenten die omgestoten zijn, is ook nu nog waar dat de HEERE in het paleis Zijner heiligheid is en dat Zijn troon in de hemel is.

Een hartelijke groet van een bedroefd overzee. ♦

Een diamant door God geslepen

Sara Diamant

uitg. Den Hertog; 160 pag., € 15,90

Recent verscheen de dertiende druk van het bekende boekje van Sara Diamant, "Een diamant door God geslepen". Sara (1797-1882) was van orthodox Joodse afkomst en leefde met haar man en kinderen in grote armoede. Zij kwam in de jaren veertig van de negentiende eeuw tot bekering. Indrukwekkend en onderwijzend is de weg die de Heere met haar ging vanuit Zijn soeverein welbehagen. Haar bekering en doop brengt haar veel tegenstand en onbegrip, in eerste instantie ook bij haar man en andere gezinsleden. Ronduit vijandig wordt er vanuit de Joodse gemeenschap gereageerd. Men probeert haar ervan te weerhouden om christen te worden, want daarmee zou ze ophouden Jood te zijn. Dat laatste beaamt zij aanvankelijk, maar later in het boek wordt duidelijk dat zij zich, hoewel christin, voluit Joods weet. Ze ontmoet ook bekende christenjoden als Abraham Capadose en

Isaac da Costa, die haar steunen. Beschamend is het te lezen hoe vanuit de kerken op de overkomst van Sara en haar man en enkele dochters wordt gereageerd. Veel mensen wantrouwen haar en denken dat haar overkomst tot doel heeft ondersteuning in de armoede te verkrijgen. Anderen zijn haar echter tot grote steun en voorbeeld.

Bij alle wederwaardigheden die Sara Diamant beschrijft, mag ze door Gods genadige ondersteuning volharden. Passend is daarom de titel "Een diamant door God geslepen". Dit autobiografische verhaal geeft een beeld van wat het Joodse mensen kostte als zij christen werden. Wij leven in een geheel andere tijd, maar nog steeds is de prijs hoog die Joodse mensen betalen wanneer zij tot bekering komen. Het houdt ons ook de spiegel voor: hoe gaan wij om met mensen van buitenaf, Joden en niet-Joden, die door het Woord getrokken worden en aansluiting zoeken? Hartelijk ter lezing aanbevolen in het bijzonder voor hen die zich betrokken voelen bij de Evangelieverkondiging onder het Joodse volk.

J.J. de Jong, Woerden

Het geluk van de rechtvaardigen

Kaspar Alardin

uitg. Brevier; 253 blz., € 24,99

"Het geluk van de rechtvaardigen" bevat twaalf preken van Kaspar Alardin (1658-1692). Alardin was een volgeling van Coccejus, maar met een sterk bevindelijke inslag, waardoor hij ook veel waardering genoot bij de Voetianen. Dit boek bevat preken over teksten uit het Oude en Nieuwe Testament. Het verscheen voor het eerst in 1692, onder de titel "De geluksaligheid van den wegh der rechtveerdige". Deze hertaling is van de hand van wijlen W. van Dijk uit Rijssen.

Elke preek begint met een korte inleiding, waarin Alardin het belangrijkste thema uit zijn preek kort weergeeft. Daarna volgt een grondige exegese van de tekst. Alardin toont zich hier een Schriftgeleerde in de ware zin van het woord. Hij heeft grote kennis van de grondtalen. Dat het Hebreeuwse woord voor zondigen 'doel missen' betekent, wist ik, maar dat dit ook zo letterlijk staat in Richteren 20:16 wist ik

niet. We blijven leerlingen. Telkens wordt Schrift met Schrift vergeleken. De toepassing is ernstig en separerend. De ware genade wordt van de valse genade onderscheiden. Zeker in de eerste preken over Psalm 1 staat Christus niet echt centraal, maar dat wordt anders in de preek over Johannes 14:6: 'Ik ben de Weg'. Tot de ongelovigen klinkt het: 'Er is een tijd geweest dat Christus u Zijn genade aanbod. Hij heeft u dikwijls toegeroepen: 'Och arme zondaars, wat doet u toch? Wilt u uw ziel verkopen voor wat plezier, voor een ogenblik genot? Keer toch terug, waarom wilt u sterven? Wend u naar Mij toe en word behouden' (blz. 83). In de preek over Psalm 36:8 (voorbereiding voor het Heilig Avondmaal) beschrijft Alardin de weg van de zondaar die in het besef van schuld en verlorenheid zijn toevlucht tot Christus neemt.

Ik sluit me graag aan bij de woorden van uitgever P.L. Rouwendal, die zijn Woord vooraf eindigt met: 'Moge dit werk, waaraan zowel schrijver als hertaler hun laatste levenskrachten gegeven hebben, gezegend worden voor de lezer'.

ds. J.B. Zippro, Zoetermeer

Herdenking in Oudemirdum

Velen hebben in de loop van de jaren, al dan niet als vakantiegast, een kerkdienst bijgewoond in het kerkje aan de rand van het bos in het Friese Oudemirdum. Negentig jaar geleden werd het kerkje gebouwd en de gemeente geïnstitueerd.

De kerkenraad belegt op 1 september een herdenkingsdienst, die geleid wordt door de consulent ds. D.W. Tuinier. Dan wordt ook een herdenkingsboek gepresenteerd. In 1932 ontstond een breuk in de Hervormde gemeente van Oudemirdum. Daarbij werd een aantal kerkenraadsleden geschorst. Een van hen kwam in contact met een kerkenraadslid van de Gereformeerde Gemeente van Lemmer. Er werden vergaderingen belegd, waarna op 9 maart 1933 de Gereformeerde Gemeente van Oudemirdum werd geïnstitueerd en kerkenraadsleden werden verkozen. Dit vond plaats in het kerkgebouw in Lemmer, 'It lytse tsjerkje op it Ein'. Met voortvarendheid werd een

perceel bosgrond aangekocht van ouderling A. Visser, de latere predikant. Daar verrees een klein, maar karakteristiek kerkgebouw. Het werd op 15 augustus 1933 door ds. J. Vreugdenhil in gebruik genomen. Tot onze grote verwondering nam in 1960 kandidaat H. Ligtenberg uit Rijssen het op hem uitgebrachte beroep aan. Na een onvergetelijke periode nam hij in 1965 afscheid wegens vertrek naar Genemuiden. Na hem hebben de predikanten ds. G. Mouw sr. (1967-1970), ds. A. Snoep (1986-1988) en ds. J. Karels (1991-1999) Oudemirdum gediend. In de eenentwintigste eeuw had de gemeente geen eigen predikant, al heeft ds. Karels nog vaak de gemeente mogen dienen. Toch

mag de prediking van het Woord en de bediening van de sacramenten tot vandaag doorgaan, in tegenstelling tot enkele andere Friese gemeenten, die moesten worden opgeheven.

De kerkenraad nodigt belangstellenden graag uit om de herdenkingsdienst op 1 september (19.15 uur) in het kerkgebouw aan het Huningspaed 3 bij te wonen. Het herdenkingsboek kan na de dienst voor € 36,- worden aangeschaft. Het is ook te bestellen door te mailen naar jboonstra@kliksafe.nl In het boek wordt ook een korte schets gegeven van de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten van Akkrum, Lemmer en Sneek.

Kerkenraad Oudemirdum

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

BEDANKT

voor Sioux Falls (South Dakota, VS), ds. W.A. Zondag te Dordrecht.

BEVESTIGING EN INTREDE KAND. J.J. HOOGERBRUG

Verwonderd en verheugd dat de Heere ons opnieuw een eigen predikant wil geven, delen wij u mee dat de diensten van bevestiging en intrede van kand. J.J. Hoogerbrug in onze gemeente plaatsvinden op woensdag 20 september om 14.30 en 19.00 uur. De diensten zijn ook via onze website (www.sebakerk.nl) te volgen. Alle afspraken voor preekbeurten na woensdag 20 september komen

hiermee te vervallen. Wij willen alle predikanten en studenten die in de achterliggende twee jaar in onze gemeente zijn voorgegaan, hartelijk bedanken voor hun bereidwilligheid de diensten waar te nemen. De Heere geve er Zijn zegen over.

Kerkenraad Krimpen aan den IJssel

VERSLAG VERGADERING CLASSIS MIDDELBURG 8 JULI 2023

Ds. M. Boersma opent de classisvergadering als consulent van de roepende kerk Vlissingen. Hij heet iedereen welkom, in het bijzonder kand. A.E. Brijder, de afgevaardigden van de classis, de deputaten naar artikel 49 DKO en de docenten van

de Theologische School. Hij opent de vergadering op de gebruikelijke wijze. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. M. Boersma; assessor ds. A.P. Baaijens; quaestor ouderling A.J. van der Maas; scriba ouderling S. Riemens. De notulen van de vorige classisvergadering worden op de volgende vergadering aan de orde gesteld. Dan volgt het peremptoir examen van kandidaat A.E. Brijder. Vooraf geeft ds. Boersma uitleg over het examen. Voordat het examen wordt afgenomen, vraagt de preses naar de benodigde bescheiden. Dit zijn: het getuigschrift van de Theologische School, de attestatie van de gemeente Werkendam, de beroepsbrief van Meliskerke en de brief waarmee

het beroep is aangenomen. Deze stukken worden door kandidaat Brijder overhandigd en in orde bevonden. Nu wordt overgegaan tot het afnemen van het examen door de docenten van de Theologische School. Eerst examineert ds. G. Clements het vak dogmatiek over de scriptie van kandidaat Brijder over de gedachten van Calvijn over het getuigenis van de Heilige Geest. Daarna examineert ds. D. de Wit de kandidaat in het vak exegese over Markus 8:22-26. Ds. A. Schot examineert het vak kerkgeschiedenis over dr. A. Comrie. Ten slotte examineert ds. J.M.D. de Heer het vak kerkrecht over het onderwerp 'De ambten'. Na de pauze volgt de proefpreek. Kandidaat Brijder houdt zijn preekvoorstel over Jesaja 41:17: 'De ellendigen en nooddruffigen zoeken water, maar er is geen, hun tong versmacht van dorst; Ik, de HEERE, zal hen verhoren, Ik, de God Israëls, zal hen niet verlaten'. Het thema is: De belofte van levensreddend water. De twee gedachten die verklaard worden zijn: Voor een ellendig volk, en door een genadig God. Na het preekvoorstel bespreekt de classis in een besloten vergadering het examen. Daarna wordt de vergadering weer voor allen toegankelijk. Namens de classis deelt de preses kandidaat Brijder mee dat er hartelijke instemming was over hetgeen mocht worden gehoord en dat de classis

hem - na advies van de deputaten artikel 49 DKO - met grote vrijmoedigheid toelaat tot de volle bediening van Woord en sacramenten. Vervolgens wordt de lastbrief voorgelezen, getekend en overhandigd. Daarna richt de preses zich in een persoonlijk woord tot kandidaat Brijder. Ten slotte wordt hem Psalm 115:8 toegezongen. De bevestiging en intrede zullen plaatsvinden op woensdag 6 september in het kerkgebouw van Meliskerke. De bevestiging is om 14.30 uur door ds. G. Clements. Aan de handoplegging nemen naast de bevestiger deel: de docenten van de Theologische School, ds. De Heer en ds. Schot, ds. Boersma als consulent van Meliskerke, ds. M. Karens en ds. H.J. Agteresch en ouderling W. Maljaars. De intrededienst is om 19.00 uur. Namens de PS Zuid en de classis Middelburg zal ds. Boersma ds. Brijder toespreken. Ds. Karens neemt het mentoraat van de predikant van Meliskerke op zich. Het voorstel van het moderamen inzake de consulentschappen is om de verdeling voorlopig te laten, zoals die nu is. De vergadering gaat hiermee akkoord. Westkapelle is de roepende kerk voor de volgende classisvergadering (8 september te Vlissingen). Ouderling Van Mourik beëindigt de vergadering. De preses dankt de docenten van de Theologische School voor de hulp in het afnemen van het examen en de deputaten artikel 49 voor hun advies, samen

met de afgevaardigden van de classis, en besluit de vergadering.

S. Riemens, scriba

JAARVERGADERING BOND VAN ZONDAGSSCHOLEN

De jaarvergadering van de Bond van Zondagsscholen wordt verzet van vrijdagavond 1 september naar zaterdagochtend 2 september (9.30-12.15 uur). Ds. J.M.D. de Heer spreekt dan over 'Vertellen over God en geweld in het Oude Testament'.

JAARLIJKSE (CONTACT) AMBTSDRAGERSBIJEENKOMST

De Stichting tot Hulpverlening der Gereformeerde Gemeenten in de PS Zuid belegt op donderdag 7 september (19.30 uur) een (contact)ambtsdragersbijeenkomst over het onderwerp 'Als grenzen worden overschreden'. Dit thema wordt ingeleid door mevrouw Maria Vermeulen, coördinator Meldpunt Seksueel Misbruik Reformatorische Kerken. Locatie: Sionkerk Goes, Louise de Colignylaan 177.

WIJZIGING JAARBOEK

Blz. 143: per 15 augustus wijzigt het scribaat van de gemeente Capelle aan den IJssel-Middelwatering. De nieuwe scriba is: H.M. van Bochove, Johan Jongkindrade 18, 2908 CD Capelle aan den IJssel; tel. 06-28203428, e-mail hm.vanbochove@elimcapelle.nl

Berichten

ACTIEDAG IN ELSPEET

Op zaterdag 19 augustus (10.00-15.00 uur) is er een actiedag voor het zendingswerk in Albanië, met onder meer workshops, een kleedjesmarkt, een fietstocht en kramen met tweedehands kleding, boeken en spellen. Om 10.30 uur is er een live-verbinding met onze zendingswerker in Albanië. Locatie: terrein rond Geref. Gemeente, Nachtegaalweg 11.

FIETSTOCHT IN BEEKBERGEN

Op zaterdag 19 augustus is er een fietstocht (40 kilometer) over de Veluwe t.b.v. de evangelisatiepost in Emmen. Start

tussen 9.30 en 11.00 aan Ruitersmolenweg 29 te Beekbergen. Kosten € 5 p.p., max. € 20 per gezin. Meer informatie: www.gergembeekbergen.nl/fietsdag of bel 06-51868196 (A. van Ginkel).

ZANGAVONDEN

Aagtekerke - Kerk Geref. Gemeente, do. 17 aug., 19.30 uur, psalmzangavond met organisten Peter Wildeman en André Knevel; spreker ds. A.P. Baaijens; collecte voor deputaatschap voor Israël. **Elspeet** - Kerk Geref. Gemeente, woe. 16 aug., 19.30 uur, psalmzangavond met organisten Peter Wildeman en André Knevel; spreker ds. C. Van Ruitenburg;

collecte voor deputaatschap voor Israël. **Westzaan** - Kerk Geref. Gemeente, J.J. Allanstraat 463, di. 15 aug., 19.30 uur, gasten vakantieweek V10 en muziekgroep uit Amsterdam-Noord; Bijbelvertelling over Ruth; collecte voor Vakantieweken Vrouwenbond; meeluis-teren kan via kerkdienstgemist.nl

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Het volgen van Christus

Uit: "De kunst van mensen vangen" Thomas Boston, uitg. Den Hertog, 1991.

'Het volgen van Christus veronderstelt vóór alles leven. Een dode kan iemand anders niet volgen. Een dode predikant kan Christus niet navolgen. Er moet een beginsel van leven, van geestelijk leven in hem zijn en anders is hij niets. Daarom heb ik altijd gesteld dat iemand zonder genade in het hart geen dienaar kan zijn in *foro Dei*, voor God, al kan hij het zijn in *foro ecclesiae*, voor de kerk. Dit is een geestelijk volgen van Christus en veronderstelt dus een geestelijk en hemels beginsel. Zeg mij nu, o mijn ziel, in welke staat u zich bevindt. Eens was u dood, dat is zeker (Ef. 2:1); dood door de misdaden en de zonden. Bent u uit uw graf opgewekt? Hebt u deel gekregen aan de eerste opstanding?

Heeft Christus op uw dode en dorre beenderen geblazen? Of bent u nog steeds gespeend van geestelijk leven? Vergaat u in uw ongerechtigheid? Wat hebt u hierop te zeggen? Als u nog steeds in de dood ligt, is uw toestand beklagenswaardig. Maar als u leeft, welke levenstecken zijn er dan in u te vinden? Ik sta daarover zelf wel in twijfel, vanwege de heersende verdorvenheid. Laten we dus eens zien wat ik hierop kan zeggen. Wie de Geest heeft, heeft het leven (Rom. 8:2, 9). Nu geloof ik dat ik de Geest heb; ergo, ik heb leven. Dat ik de Geest heb, stel ik vast op grond van het volgende: Ik heb licht dat ik eenmaal niet bezat. Ik zie nu anders dan vroeger. Eens was ik blind, maar

THOMAS BOSTON (1676-1732)

nu zie ik, al zie ik de mensen slechts als bomen wandelen. Eens was ik duisternis, maar nu ben ik licht (al is het flauw) in de Heere. Dit licht toont mij mijn vroegere duisternis, de droevige en ellendige staat waar ik me ooit in bevond, onkundig van God en van Christus. Dit licht laat me ook mijn tegenwoordige duisternis zien (1 Kor. 13:12). Wat een klein stukje ken ik van U, o God! Mijn kennis is als de schemering'.

Kerkdiensten

ZONDAG 13 AUGUSTUS 2023

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalst** 14.30 uur ds. G. Pater; **Alblasserdam** 17.00 uur kand. J.M. Evers; **Amsterdam** 14.30 uur ds. G.J. Baan; **Apeldoorn** 10.00 en 18.30 uur ds. D.W. Tuinier; **Arnhem** 18.30 uur ds. J.B. Huisman; **Barneveld-Centrum** 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Benthuizen** 9.30 en 18.30 uur kand. J.J. Hoogerbrug; **Berkenwoude** 18.30 uur stud. R.T. Michielse; **Bodegraven** 18.30 uur ds. W. Harinck; **Borssele** 9.30 en 18.00 uur ds. M. Karens; **Boskoop** 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 15.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 10.00 en 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.00

uur ds. B.J. van Boven; **Delft** 15.30 uur ds. J.B. Zippro; **Den Haag-Scheveningen** 10.00 en 15.30 uur stud. R.T. Michielse; **Den Helder** 18.00 uur ds. P. Mulder; **Deventer** 16.00 uur ds. D.W. Tuinier; **Dinteloord** 14.30 uur ds. H.A. van Zetten; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 9.30 en 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Drachten** 9.30 en 19.00 uur ds. C. van Krimpen; **Ede** 9.30 en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; **Elspeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Emmeloord** 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp en 15.00 uur ds. B. Labee; **Enkhuizen** 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Enschede** 10.00 en 15.00 uur stud. W. de Jong; **Enter** 9.30 en 18.30 uur ds. G.J. van Aalst; **Ermelo** 9.30 en 18.30 uur ds. W. Silfhout; **Genemuiden** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 9.30 en 18.00 uur ds. A.A. Brugge en 14.00 uur ds. M. Karens; **Gorinchem** 14.30 uur

ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Gouda** 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; **Goudswaard** 19.00 uur ds. M.H. Schot; **'s-Gravenpolder** 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; **'s-Gravensande** 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Groningen** 10.00 en 15.30 uur ds. J. IJsselstein; **Haamstede** 10.00 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 en 18.00 uur stud. J.C. Kriekaart; **Hendrik-Ido-Ambacht** 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; **Hoedekenskerke** 10.00 uur ds. L. van der Kuijl en 14.30 uur ds. A.A. Brugge; **Hoofddorp** 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Hoogeveen** 19.00 uur ds. A. Verschuure; **Houten** 19.00 uur ds. P.J. de Raaf; **Kampen** 9.30 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Kamperland** 14.30 uur ds. S. Maljaars; **Katwijk aan Zee** 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 17.00 uur ds. G.J. Baan; **Kesteren** 12.30 en 18.30 uur ds. D. de

Wit; **Klaaswaal** 14.30 uur ds. K. Boeder; **Kootwijkerbroek** (locatie: Verlengde Parallelweg te Barneveld) 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 18.30 uur ds. M. Boersma; **Kruiningen** 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 10.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 15.00 uur ds. G. van Manen; **Lisse** 10.00 uur ds. G.J. Baan; **Marknesse** 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Meliskerke** 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar en 14.30 uur ds. M. Joosse; **Middelburg-Centrum** 9.30 en 14.00 uur ds. W. Mouw en 18.30 uur ds. C. Hogchem; **Nieuw-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** 9.30 en 18.30 uur ds. J. Schipper; **Nieuwe-Tonge** 18.00 uur ds. J.J. Tanis; **Nieuwerkerk** 9.30 uur ds. J.J. Tanis; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nunspeet** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schot; **Ooltgensplaat** 14.30 uur ds. C. van Ruitenburch; **Oosterend** (Texel) 10.00 en 16.00 uur ds. P.C. Vlot; **Oosterland** 18.30 uur ds. C. Harinck; **Oostkapelle** 9.30 en 16.00 uur ds. C. Hogchem; **Opperdoes** 15.30 uur ds. P. Mulder; **Oud-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Ouddorp** 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Oudemirdum** 9.30, 11.00 en 19.00 uur stud. J. Janse; **Poortugaal** 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Puttershoek** 15.00 uur kand. A.E. Brijder; **Rhenen** 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk** 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 9.30 uur kand. J.M. Evers; **Rijssen-Noord** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-West** 9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 9.30 uur ds. M. Boersma; **Rotterdam-Alexanderpolder** 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Rotterdam-Centrum** 18.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Scherpenisse** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Scherpenzeel** 10.00 en 18.30 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Sliedrecht** 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Soest** 15.30 uur ds. J. Beens; **Spijkenisse** 14.30 uur kand. J.M. Evers; **Sprang-Capelle** 14.30 uur ds. E. Bakker; **Stolwijk** 15.00 uur kand. J.J. Hoogerbrug; **Terneuzen** 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; **Terwolde-De Vecht** 9.30 en 14.30 uur ds. A.J. de Waard; **Tholen** 10.00 en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburch; **Uddel** 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Utrecht** 10.00

en 16.00 uur ds. W. Harinck; **Veen** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Vlissingen** 9.30 en 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Waarde** 18.00 uur ds. L. van der Kuij; **Waardenburg** 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; **Wageningen** 18.30 uur stud. W. de Jong; **Werkendam** 10.00 en 18.00 uur kand. A.E. Brijder; **Westkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Joosse en 14.00 uur ds. J. van Laar; **Westzaan** 10.00 en 15.30 uur ds. W. Visscher; **Wierden** (locatie: Albardastraat 14 te Aadorp) 14.00 uur ds. S.W. Janse en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; **Woerden** 18.30 uur ds. H.J. Agteresch; **Wolphaartsdijk** 9.30 uur ds. C. Harinck, 14.00 uur ds. J. Schipper en 18.00 uur ds. W. Mouw; **Zoetermeer** 10.00 en 18.30 uur ds. J.B. Zippro; **Zwijndrecht** 9.30 en 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Zwolle** 9.30 uur ds. B. Labee en 19.00 uur ds. A. Schot.

DINSDAG 15 AUGUSTUS 2023

Oosterend (Texel) 19.00 uur ds. P.C. Vlot; **Ouddorp** 19.30 uur (voor de zending) ds. W. Mouw; **Poortvliet** 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Rotterdam-Centrum** 19.45 uur ds. C. van Ruitenburch; **Terwolde-De Vecht** 19.30 uur ds. A. Verschuure.

WOENSDAG 16 AUGUSTUS 2023

Aalst 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Berkenwoude** 19.30 uur ds. G. van Manen; **Boskoop** 19.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Drachten** 19.30 uur ds. D. de Wit; **Goudswaard** 19.30 uur ds. G. Hoogerland; **Hardinxveld-Giessendam** 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Hoogeveen** 19.30 uur ds. K. Boeder;

Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. B.J. van Boven; **Meeuwen** 19.30 uur ds. J.W. Verweij; **Nieuwdorp** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Nieuwe-Tonge** 19.30 uur ds. J. Beens; **Opperdoes** 19.30 uur stud. W. de Jong; **Oudemirdum** 19.30 uur ds. S.W. Janse; **Wierden** (locatie: Albardastraat 14 te Aadorp) 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Zwolle** 19.30 uur ds. W.J. Karels.

DONDERDAG 17 AUGUSTUS 2023

Doetinchem 19.30 uur ds. S.W. Janse; **Krimpen aan den IJssel** 19.45 uur ds. J.M.D. de Heer; **Kruiningen** 19.30 uur (Israëldienst) ds. C. van Ruitenburch; **Mijdrecht** 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Oude-Tonge** 19.30 uur ds. P. Mulder; **Rhenen** 19.30 uur (voor de zending) ds. P.D. den Haan; **Veenendaal** 14.30 uur (huw.bev.) ds. J. Beens.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 13 AUGUSTUS 2023

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 en 16.30 uur evang. J. Krijgsman; **Rotterdam** (Gouwstraat 36-b) 14.00 uur evang. M. Rozema; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur (Bijbeluur) evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Reizen

Wat baat het, veel gereisd in landen wijd - gelegen.
Zo gij niet in en gaat des Heeren smalle wegen?
Wat baat het te bezien zo menig schone stad
Zo gij het hemelrijk in 't harte niet bevat?

Wat baat het dat gij roemt van velerhande spraken
indien des Geestes taal u niet en kan vermaken?
Wat baat het dat gij weet, en vele daarvan kout,
Hoe hier en daar een waard zijn gasten onderhoudt.

Indien gij niet en weet hoe dat gij moet onthalen
Die Gast, Die in uw ziel komt van de hemel dalen?
Reist vrij ter plaatse daar gij vreemde dingen ziet.
Maar wacht u, en vervreemdt van uw en Schepper niet.

Jacobus Revius

Advertenties

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Krimpen aan den IJssel is op zoek naar een

KOSTER

voor 24 – 32 uur per week.

Taken:

- Zorgen voor een goede voorbereiding en voortgang van de kerkdiensten.
- Bedienen van (technische) installaties.
- Beheer van het kerkgebouw en het terrein rondom de kerk.
- Toezicht houden tijdens catechisaties en bij andere activiteiten.
- Coördineren van de vele vrijwilligers.
- Verrichten van klein onderhoud.

Functievereisten:

- Belijdend lid van de Gereformeerde Gemeenten.
- Aantoonbare betrokkenheid op de Dienst des Heeren.
- Representatief.
- Voldoende technische vaardigheden.
- Flexibel, zelfstandig en accuraat.
- Aantoonbare coördinerende ervaring.
- Goed kunnen organiseren.

Wij bieden:

- Een kostersfunctie in een goed geoutilleerd kerkgebouw.
- Veel zelfstandigheid om het werk flexibel in te delen.
- Werken met een fijn team vrijwilligers en hulpkoster.
- Salaris conform de CAO voor koster-beheerders in de PKN.
- Werktijden worden in goed overleg vastgesteld.

Voor meer informatie kan contact opgenomen worden met kerkmeester A. Chevalking (06-36518174). Sollicitaties kunnen binnen twee weken na verschijning van deze advertentie gericht worden aan de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Krimpen aan den IJssel, t.a.v. scriba J.W. van der Ham (scriba@sebakerk.nl).

Eenzaam, beperking, eenverdiener, rouw of armoede? Stichting kleinesteun.nl luistert en steunt! 06-34180256
jong en oud (bel)maatjes & lotgenoten

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641

E info@phvanderleer.nl

M 06 - 46376232

W www.phvanderleer.nl

Boek jouw ideale vakantie!
www.diskoffer.nl
vakanties met zondagsrust

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Tevens voor mediation en zakelijke advisering.

Drs. J.C. de Jonge en mw. drs. M.J. de Jonge - Brouwer.

44 R I-straat 2, 4051 AR Ochten
0344 - 667042 of info@rpnederland.nl

www.rpnederland.nl

LAATSTE DIA/ORGEL-AVONDEN !!!

MET RIEN MOUW & PIETER HEYKOOP

Véél nieuwe beelden en verhalen van de Veluwe!

D.V. di 25 juli - di 1 aug - do 10 aug - di 15 aug

20.00 uur (deuren open vanaf 19.10 uur)

Toegang: € 9,50 p.p. / Grote zaal ruim 800 zitplaatsen

- Reserveren dus NIET nodig

- Gratis parkeren - Aangename temperatuur

- Gezellige pauze - Per gezin GRATIS nieuwste Gez.Gids

- Laatste CD's voor laagste prijs!

Nieuwe locatie: Het Kruispunt

Verlengde Parallelweg 12 - Barneveld

Meer info:

kijk op www.pietrheykoop.nl

Maak het nog één keer mee!

De Boekenhoeve onbetwist
Uw aanbdingenspecialist
Ga naar: www.deboekenhoeve.nl

Den Hollander
begrafenisverzorging

- Alleen begrafenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

☎ 010 - 460 05 09

✉ info@tdenh.nl

🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Begrafenisverzorging M. van Hees

078-6762273

Persoonlijke begeleiding en aandacht staan bij ons centraal.

Altijd en overal te ontbieden.

Vanuit christelijke overtuiging verzorgen wij alleen begrafenissen.

Hoeksche Waard en omgeving

vanheesbegrafenisverzorging@gmail.com

www.begrafenis-hoeksewaard.nl

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
Johannus Monarke Content Domus Viscount Mixtuur
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavar)

* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk

* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

Begrafenisonderneming STAM

Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

Vanaf week 34 zijn onze ruime
vakantiewoningen in de mooie
Duitse Pfalzer nog vrij! Komt u bij ons
uw vakantie doorbrengen?

Meer info: www.beth-etham.de of
0049-6385-9255577 (vaste net)
of 0049-151-57262272 (mobiel met
whatsapp) voor meer informatie.

We spreken Nederlands!

Jouw bruidsjurk...
-Uniek -Maatwerk -Betaalbaar
 www.atelier-joline.nl
Reeuwijk

 buitenpraktijk
Mark.
Buiten is er ruimte.
Ruimte voor gesprek, ruimte voor jou.
Psychosociaal therapeut
mark@buitenpraktijkmark.nl +31 (0)6 53 29 69 57
buitenpraktijkmark.nl

**DE APP MET DUIZENDEN
CHRISTELIJKE MUZIEK-
EN VERTELC'D'S**

**Makkelijker
dan een
cd-speler**

 FamilyStream

**Luister
nu gratis
1 maand
mee!**

www.familystream.com

ACTIVITEITEN**Jongeren met autisme**

Voor jongeren tussen de 16 en 25 jaar met autisme en een (boven)
gemiddelde intelligentie en hun ouders

Zaterdag 2 september – 10.00 uur | Woerden | Sanne de Haan

Wat doet NAH met mij en mijn omgeving?

Voor mantelzorgers van mensen met niet-aangeboren hersenletsel

Zaterdag 9 september – 10.00 uur | Geldermalsen | dr. F. van der Weijden

Dementie

Voor mantelzorgers van mensen met dementie

Woensdag 20 september – 19.45 uur | Capelle a/d IJssel | Janske Berghuis
Dinsdag 26 september – 19.45 uur | Goes | Elly Monster

Een pastoraal oog voor mensen met autisme

Voor ambtsdragers, andere pastoraal werkers en belangstellenden

Donderdag 28 september – 19.30 uur | Hanneke Schaaap en
ds. C.J. Droger

Autisme en geloven

Voor ouders van kinderen en jongeren met autisme en een (boven)
gemiddelde intelligentie

Dinsdag 3 oktober – 19.45 uur | Apeldoorn | K. van Vliet
Dinsdag 10 oktober – 19.45 uur | Moerkapelle | H.M. Lobbezoo
Donderdag 19 oktober – 19.45 uur | 's-Gravenpolder | J.W. van de Graaf
Donderdag 26 oktober – 19.45 uur | Sliedrecht | D. Rosbergen

Helpende Handen adviseert en ondersteunt mensen met een beperking
en hun naasten in hun zoektocht naar zorg of ondersteuning die
aansluit op de hulpvraag. Wat kunnen we voor jou betekenen?

Voor meer informatie en aanmelden:
0348 48 99 70 • info@helpendehanden.nl
www.helpendehanden.nl

Solidamentum**Hé student (in spe)!**

Op zoek naar gezelligheid en bezinning? Dan
ben je bij onze studentenvereniging aan het
juiste adres! Solidamentum heeft namelijk
bezinning op Bijbelse grondslag en het
bouwen van hechte vriendschappen hoog in
het vaandel staan.

De vereniging bestaat uit drie kringen die elk
een introductiedag organiseren. Kom geheel
vrijblijvend een kijkje nemen op een van
onze introductiedagen en ontdek hoe
Solidamentum jouw studententijd verrijkt!

GOUDA - 24 augustus
EDE - 25 augustus
ZWOLLE - 31 augustus

Het programma van de introductiedagen
bestaat onder andere uit een ontspannen
kennismaking en een aansprekende lezing.
Ga voor meer informatie en aanmelden naar
de website onderaan deze advertentie.

Tot dan!

www.solidamentum.nl/welkom

D.v. heel augustus 3e tweedehands boek gratis*, in de winkel en online.
Wesselseweg 178-2, Kootwijkerbroek.
www.deboekenkamer.nl

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begravenisondernemingdejongh.nl
www.begravenisondernemingdejongh.nl

Terlouw Parket Ede, voor het leveren,
leggen en renoveren van houten vloeren.
Bel Kees Terlouw op 06-24241402 of
mail naar info@terlouwparket.nl

Stolk Orgels | 1988 35 JAAR 2023

DE SPECIALIST IN:

- DIGITALE ORGELS
- ZAAL- EN KERKORGELS
- HAUPTWERKORGELS
- VERHUUR

NIEUWERKERK A/D IJSSEL KRABBENDIJKKE
Vrijheidslaan 55 Oostpolderweg 1s
0180 31 56 52 | WWW.STOLKORGELS.NL

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging
Met aandacht, zorg en respect
Dag en nacht bereikbaar 0172 23 33 38
vanstaverenbegravenisverzorging.nl

JOH.DEHEER
toetsen en meer, sinds 1898
**UW ORGEL- ÉN
PIANO SPECIALIST**
www.johdeheer.nl
Leeghwaterstraat 46/47
3364 AE Sliedrecht
Tel.: 0184-419 611

• HULPVERLENING

• COACHING

• TRAINING

• TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke

T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
| www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

**Probeer de
RD-app gratis!**

Scan mij

Scan de QR-code of
ga naar rd.nl/app

ONTDEK HET OP
Google Play

Download in de
App Store

rd
reformatisch
dagblad

BBV
**Barneveldse
Begravenis
Vereniging**

*voor een waardige,
eenvoudige verzorging
van begravenissen
in Barneveld en omstreken*

**Begravenisverzorger
G.M. (Gerard) van Lagen**

0342 - 783 000
Dag en nacht bereikbaar
en beschikbaar

www.BBVer.nl

Uitnodiging

Open avond Kroonheim

Wat direct opvalt bij Kroonheim, is de rustige omgeving midden in de natuur. Kroonheim heeft een breed zorgaanbod voor cliënten, van werken binnen en buiten Kroonheim tot volledig wonen op de locatie.

Vanuit onze identiteit werken we aan herstel en ervaren van het gewone leven. Samen met begeleiders nemen onze bewoners deel aan een betekenisvol dagprogramma.

Een kijkje bij ons nemen? Van harte welkom!
D.V. woensdag 6 september, 19:00 tot 21:00 uur,
't Hof 12, Uddel

Adullam

Hartelijk welkom in onze gezellige luxe
Bed&Breakfast in Elspeet.
www.bbochtendgloren.nl
Tel. 0613450569.

Omega-3 Plus (NeoLife): verbetert de concentratie en het geheugen - voor soepele gewrichten, bij gevoelige spieren - goed voor bloeddruk en bloedsomloop - voor een verantwoord cholesterolgehalte. Aug.-aanbieding | Kommie: 0634826766
www.naturalhealthproducts.nl

DEPOSITUM
CUSTODI

Beste (toekomstige) student,

Dit bericht is voor jou, als je komend jaar studeert en meer wilt dan alleen studeren. Onze reformatorische studenten-vereniging **Depositum Custodi** biedt de mogelijkheid om je samen met andere christelijke studenten te verdiepen in de Bijbel en de gereformeerde traditie. Alle activiteiten die worden georganiseerd beantwoorden aan het vierledige doel van DC: verdieping, bezinning, bewapening en vriendschap. Zo leer je waar je voor staat, maar ook hoe je dat naar voren brengt in het dagelijks leven.

DC is dé plaats waar je andere christelijke studenten leert kennen en waar blijvende vriendschappen ontstaan. We zijn een landelijke vereniging en onze verenigingsbrede activiteiten vinden plaats in het prachtige Utrecht.

Nieuwsgierig geworden? Ga naar onze website depositumcustodi.nl en meld je aan voor de introductiedag op **1 september '23**. We heten je van harte welkom!

begrafenisverzorging

Wij verzorgen alléén begrafenissen in elke woonplaats in Nederland, maar voornamelijk op de Veluwe, in Kampen en omgeving en in Rijssen en omgeving.

Dag en nacht bereikbaar en béschikbaar.

Regio Kampen, IJsselmuiden, Genemuiden
Ditmar Markusse T 038 33 323 83

Regio Rijssen, Enter, Wierden
Benny Vos T 0548 540 053

Anja van den Belt - van den Dijk, Contactpersoon /verzorgdame

Regio Veluwe en omliggende gebieden
Johan van Lagen, Benny Vos & Mark Vos T 0577 401 689

Vertrouwd verzorgd

www.begravenisverzorgingvos.nl

welcura

Unieke begeleiding bij autisme

Heeft u te maken met autisme?
Onze gespecialiseerde teams helpen u graag!

Bekijk onze begeleidingsmogelijkheden op welcura.nl of neem contact op met Margriet Dekkers-Verkuil via **06 23 08 46 63** of gmdekkers@welcura.nl.

www.welcura.nl

Fruitteeltbedrijf
“DEN DOORNKAMP”

ZOEKT VANWEGE UITBREIDING VAN HET BEDRIJF MEDEWERK(ST)ERS VOOR DE KOMENDE OOGST (V.A. WEEK 36) VAN APPELS EN PEREN

Een seizoen mee beleven in de fruitoogst is echt de moeite waard!

WIE?

- Bent u tussen 15 en 75 jaar oud?
- part-en fulltime
- AOW-ers, Vut-ers, ZZP-ers
- Jonge mensen (schoolverlaters)

- Waarom thuis zitten als u in de natuur werkzaam kunt zijn in een gezellige groep van dagelijks 25 personen?
- In bezit van een auto is een pre, hoewel carpooling ook mogelijk is.

Beloning volgens CAO Open-Teelt en seizoensarbeidsregeling!

INFO
Tel.: 06-51891902 | E-mail: baren60@planet.nl

Welkom terug op ons bungalowpark!

De Verrassing
Bungalowpark

AL 65 JAAR VERRASSEND OP TEXEL

www.deverrassing.nl
0222 318906

WOONSPECIALIST
IN: RAAMDECORATIE,
GORDIJNEN & MEER

ARTE
DEALER

VERF & WONEN

JANSEN

Dorpsstraat 123 - 6741 AD Lunteren
www.jansenvoorverfenvonen.nl

Kom werken in de kraamzorg op een manier die bij jou past

Wil je graag werken als kraamverzorgende bij een organisatie waar je in bijna alle denkbare vormen aan de slag kunt? Van 's avonds of onder schooltijd werken, tot werken op een vaste dag: als kraamverzorgende bij RST kun je inzetten op een manier die bij jou past.

Onze verschillende inzetvormen:

- Traditionele inzetvorm
- Werken (op vaste dagen) op rooster
- Doordeweekse vrije dag
- Werken onder schooltijden
- Werken in de avond
- Flexibele inzet

Zorgverleners

Meer informatie over alle mogelijkheden vind je op werkenbijrstzorg.nl/werken-in-de-kraamzorg

BROUWER
PSYCHOLOGEN

Psychologische hulp voor kinderen en volwassenen

Brouwer Psychologen geeft hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen bij psychische klachten en in moeilijke situaties. Dat doen we vanuit onze christelijke identiteit, al ruim 30 jaar. Wij bieden o.a.:

- behandeling en begeleiding
- psychologisch onderzoek

Dit doen we ook voor mensen met een verstandelijke beperking.

Kijk op www.brouwerpsychologen.nl.
Of bel **0180 - 426955**

Ridderkerk, Barneveld, Geldermalsen en Apeldoorn (nieuw)

Begrafenisonderneming
Treur

tel. 030 692 42 58
06 573 156 89

info@begrafenisondernemingtreur.nl

begrafenisondernemingtreur.nl

- Psychosociale & psychologische hulpverlening
- Huwelijk & relaties
- Seksuologische hulpverlening
- Toerusting & preventie
- Gastopvang
- Schoolmaatschappelijk werk
- Hulp bij gameverslaving
- Mediation & coaching

Het bieden van professionele, psychosociale hulp bij al jouw levens- en gezinsvragen, dat is onze missie. En altijd vanuit een heldere, christelijke identiteit.

De Vluchtheuvel biedt meer!

W stichtingdevluchtheuvel.nl • T 0113 - 213 098

De Vluchtheuvel
Christelijke psychosociale hulpverlening

Bent u ook op zoek naar mooie **raambekleding**? Wij komen vrijblijvend bij u thuis adviseren! We nemen naast veel kleur en stofstalen ook jarenlange ervaring mee. Bel Jan op 06-36294314 of kijk op wiltraamdecoratie.nl

Word vriend en steun de Stichting!
NL35 ABNA 0548 9879 20

De Bijbel een vergeten boek?
Help mee de waarheid terug te brengen!

Stichting Vrienden van
Heidelberg en Dordrecht

Meer informatie? → www.svvhed.org

Voor de vakantie: **Op zoek naar rust**,
ds. A. Schot en ds. W. Hage:
www.ramshoorn.nl

Ds. J. Fraanjeschool
De Vesting

Op zoek naar een uitdagende baan?

Wij zoeken een
Leerkracht Engels

Meer informatie op
www.fraanjeschool.nl
Of bel met G. Nieuwenhuis
06-49628043

De specialist in het milieubewust isoleren van uw woning

PROFIJT ISOLATIE

Energiestraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Profiteer nu!! landelijke subsidie www.profijtisolatie.nl

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

**Bijdragen van medewerkers, boeken
ter recensie en vragen voor de rubriek
'Vraag en antwoord' naar:**

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk),
berichten en meditaties:**

J. van 't Hul
Liedererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 078-6912899
E info@desaambinder.nl

**Advertenties en familieberichten
aan Verloop drukkerij:**
Ohmweg 31, 2952 BD Alblasterdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór
de week van verschijning aangeleverd te
zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-
morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.

De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165,
USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:
Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin:
www.gemeentengezin.nl
Studenten: www.werkgroepstudenten.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten
en advertenties zonder overleg aan te passen,
in te korten of zonder opgave van redenen niet
te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Sorry

'Sorry voor ons aandeel aan het slavernijverleden', zei de Amsterdamse burgemeester.

De koning nam afstand van foute keuzes uit zijn voorgeslacht. Premier Rutte vond dat slavernij nooit had mogen gebeuren, maar voelde zich niet persoonlijk verantwoordelijk. De kerken beleden schuld voor hun stilzwijgen terwijl de Joden gedeporteerd werden. We betreuren de rol van ons land in de Tweede Wereldoorlog, zeggen soms toeristen uit Duitsland.

'Sorry' zeggen is goedkoop. Bij voorbeeld als een jongen die zijn zus plaagde even 'sorry' zegt, omdat moeder het wilde. Als op school een uit de hand gelopen ruzie opgelost wordt met het simpele 'sorry'. Sommige mensen denken zo de verdiende straf te kunnen ontlopen. Die automobilist die door rood licht reed, een forse bekeuring kreeg en de agent probeerde om te praten. 'Sorry, het zal echt nooit meer gebeuren'. Wel érg goedkope spijt, trouwens. Mooi, zei de agent, maar u moet de boete wel betalen. Excuses zijn in de mode en hebben vaak weinig meer met schuldbesef te maken.

Het woord 'sorry' is in de Bijbel nergens te vinden. Gods Woord spreekt over berouw, belijdenis van schuld, vergeving. Kerkvader Augustinus beweende zijn zondig leven. Op het laatst hoefde hij geen bezoek meer. Hij wilde liever alleen zijn, met de boetpsalmen. Die hingen - op zijn verzoek - aan de muren van de ziekenkamer. Psalm 6: 'O HEERE, straf mij niet in Uw toorn'. Psalm 32: 'Ik zal belijdenis doen van mijn overtredingen voor den HEERE'. Psalm 38: 'Er is geen vrede in mijn beenderen, vanwege mijn zonde'. Psalm 51: 'Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid'. Psalm 102: 'Ten dage als ik roep, verhoor mij haastelijk'. Psalm 130: 'Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt'. Psalm 143: 'Voer mijn ziel uit de benauwdheid, om Uw gerechtigheid'.

Het verschil tussen sorry en vergeef. Tussen spijt en berouw. ♦

Leestip: De boetpsalmen

P.C. Beeke, Middelburg

Uit:

Het levenslied van Robert

Dr. Chalmers is op de universiteit de leermeester van de vrienden Robert McCheyne, Alexander Somerville en Andrew Bonar. Hij laat hen niet alleen studeren, maar hij stuurt ze ook naar de achterbuurten van Edinburgh om te evangeliseren.

Robert is er diep van onder de indruk dat duizenden mensen nooit een enkel woord uit het Evangelie hebben gehoord. Wat een armoede, wat een onkunde, maar ook: wat een goddeloosheid! Meer dan eens moeten ze grove vloeken aanhoren. 'Zeg, misschien kunnen we in deze wijk een zondagsschool oprichten', stelt Robert voor. 'Als we bij de mensen kinderen ontmoeten, dan kunnen we hen meteen uitnodigen'.

De anderen vinden het een goed idee. Ze zijn blij, als ze de arme buurten achter zich laten.

Peinzend kijkt Robert nog eens achterom.

Zouden zij een zegen mogen brengen in de arme sloppenwijken?

De studie van Robert gaat voorspoedig. Ook wil de Heere hem geestelijk onderwijzen. Er valt bijzonder licht voor hem over de tekst uit Johannes 6 vers 37: 'Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen'.

In het voorjaar van 1835 moet hij voor de classis van Edinburgh examen doen. De dag ervoor schrijft hij in zijn dagboek: 'Morgen moet ik examen voor de classis afleggen. Moge God mij moed geven, als ik dat nodig zal hebben. Maar waarom zou ik vrezen? Als de Heere mij bestemd heeft voor de heilige dienst, wie kan mij dan hiervan terughouden? Als ik niet bekwaam zou zijn, waarom zou ik dan bevorderd worden? Aan Uw dienst wens ik mij telkens opnieuw helemaal te wijden. Ons gehele leven gaat als een damp voorbij. Laten wij ons voorbereiden op de eeuwigheid'.

Robert moet verschillende proefpreken houden. Hij ziet er tegenop, maar hij ziet er ook naar uit. Het is een plechtig ogenblik, als hij de Belijdenis van Westminster ondertekent. De eerstvolgende zondag preekt hij in Ruthwell, de plaats waar zoveel jeugdherinneringen liggen. ♦

Vraag en antwoord

door
ds. Labee

Verdeeld huis en echt- scheiding

Geven de woorden van Jezus uit Markus 3 vers 25 geen grond om een problematisch huwelijk te ontbinden?

Grote nood

De grote nood die er is in huwelijken kan soms meer vragen geven dan antwoorden. De vraagsteller kreeg de vraag voorgelegd of het genoemde woord van de Bruidegom van de Kerk, Jezus Christus, niet wijst op een andere grond voor echtscheiding dan bedreven overspel. Er staat in Markus 3 vers 25: 'En indien een huis tegen zichzelf verdeeld is, zo kan dat huis niet bestaan'. Is dat eigenlijk geen Schriftbewijs dat grond geeft om een problematisch huwelijk te ontbinden? Het tekstverband van deze tekst is bijzonder aangrijpend. Enkele schriftgeleerden uit Jeruzalem spreken tot de schare over de Zaligmaker: 'Hij heeft Beëlzebul, en door den overste der duivelen werpt Hij de duivelen uit'. Jezus roept hen tot Zich en spreekt: 'Hoe kan de satan den satan uitwerpen?' Als de overste van de duivelen onderdanen van hem (andere duivelen) uitwerpt, geeft hij terrein prijs. Dat is niet naar de aard van satan.

Vervolgens legt de Heere Jezus hun twee voorbeelden voor: over een koninkrijk dat tegen zichzelf verdeeld is en over een huis dat tegen zichzelf verdeeld is.

Als binnen een koninkrijk grote spanning en verdeeldheid groeit, kan het niet voortbestaan. Als een huis, dus een huisgezin of een echtpaar, geheel verdeeld is door onenigheid en ruzie zal het onherroepelijk uiteenvallen. Zo zou satan en zijn rijk ten onder gaan als de verschrikkelijke bewering van de schriftgeleerden wáár zou zijn.

We zien deze woorden niet als een grond voor echtscheiding. Op meerdere plaatsen in Gods Woord krijgen we nadrukkelijk onderwijs over de onverbreekelijke band tussen een gehuwde man en vrouw. De alziende God 'haat' het verlaten of de echtscheiding (Maleachi 2:16). 'Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheid de mens niet', sprak de hoogste Profeet (Mattheüs 19:6b). En de apostel Paulus schrijft: 'Een vrouw is door de wet verbonden zo langen tijd haar man leeft' (1 Korinthe 7:7a). Als dezelfde apostel

in Éfeze 5 spreekt over het huwelijk, legt hij de lijn naar de Bruidegom Christus en Zijn bruidsgemeente. Dat is toch een onverbreekelijke band? Het ja-woord (als een kerkelijke eed) op de vragen van het huwelijksformulier vormt onder andere een hartelijke instemming voor bruidegom en bruid om elkaar 'nimmermeer te verlaten'.

Gewillige gehoorzaamheid

De grote nood die sommige huwelijken tekent, kunnen wij niet wegcijferen. De Heere zegene professionele hulp en de eventuele mogelijkheid 'scheiding van tafel en bed' bij (levens)bedreigende situaties. Maar het zoeken van 'openingen' om onder de vastheid van de Schrift uit te komen – met het oog op deze droeve werkelijkheid – is een onbegaanbare en schadelijke weg. We schrijven het niet lichtvaardig maar wel met klem: aan het gaan in het spoor van Gods geboden geeft God Zijn hulp en zegen, daarbuiten niet. Een andere reden voor echtscheiding dan 'hoererij' geeft de Heilige Schrift niet.

In dat licht staat de uitspraak die onze Generale Synode bekrachtigde: 'De kerk zal als regel niet mogen aandringen op echtscheiding noch die adviseren. Zij zal, integendeel, moeten wijzen op de noodzakelijkheid van verzoening. Heenwijzend naar de vergevende liefde van God in en door Jezus Christus door de vernieuwende kracht van de Heilige Geest, moet de kerk onder Gods zegen alles in het werk stellen om te komen tot herstel van gebroken verhoudingen' (De heilige huwelijke staat, een Bijbelse visie op (her)trouwen en scheiden, 2020). Onze vaders stellen in het huwelijksformulier nadrukkelijk dat de Insteller van het huwelijk, God Zelf, 'de getrouwen wil zegenen, en hen bijstaan, gelijk Hij beloofd heeft; daarentegen de hoereerders en overspelers wil Hij oordelen en straffen'. ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.